

Aflarea moaștelor Sf. Maxim Mărturisitorul

Sfântul Maxim Mărturisitorul a fost unul dintre cei mai mari teologi răsăriteni. Sfințenia vieții sale, înțelepciunea sa și lupta împotriva ereziilor hristologice, îl impun pe Sfântul Maxim Mărturisitorul ca o personalitate emblematică a Bisericii.

Dintre operele sale teologice, - o parte dintre ele fiind incluse în colecția filocalică -, amintim: "Raspunsuri către Talasie", în care sunt interpretate o serie de texte scripturistice, "Scholia", un comentariu la scrierile Sfântului Dionisie Pseudo-Areopagitul, "Ambigua", una dintre cele mai cunoscute lucrări hristologice ale teologiei răsăritene, "Mistagogia", un comentariu liturgic. La aceste lucrări se adaugă "Comentarii" la psalmul 59, la Rugăciunea Domnească, sau "Viața ascetică", una dintre cele mai frumoase opere despre viața și regulile monahale.

Mormantul Sfântului Maxim Marturisitorul s-a pastrat sub altarul unei mici biserici cu hramul Sfântului Maxim Marturisitorul, situată în Tsageri, Georgia.

I. Viața Sfântului Maxim Marturisitorul

Sfântul Maxim Marturisitorul s-a născut într-o familie de aristocrați din apropierea Constantinopolului, în jurul anului 580. Începând cu anul 610, a ocupat pentru trei ani funcția de secretar la curtea împăratului Heraclie (610-641).

În jurul anului 614 a părăsit curtea imperială și a intrat în Mănăstirea Chrysopolis, situată în capitala Imperiului Roman de Răsărit. Invazia persană din același an îl va face să plece în

Africa, unde avea sa-l cunoasca pe Sofronie, viitorul patriarh de Ierusalim, care incepuse in Cartagina lupta impotriva monotelismului si monoenergismului. Aceasta este perioada in care Sfantul Maxim studiaza si isi aprofundeaza cunostintele teologice, aplecandu-se asupra studiului Sfintei Scripturi si al scrierilor Sfintilor Parinti. Tot acum sunt consemnate primele sale scrieri teologice.

In Africa, Sfantul Maxim il convinge pe patriarhul monotelist Pyrrhus (fost starete la Manastirea Chrysopolis) si pe alti episcopi africani adepti ai ereziei monoteliste, ca in Hristos exista doua vointe si doua lucrari corespunzatoare celor doua firi, omeneasca si dumnezeiasca, unite in acelasi ipostas.

In 649 noul papa, Martin I, a convocat un sinod in Biserica Lateran pentru a condamna monotelismul, sinod la care au participat, atat Sfantul Maxim, cat si Pyrrhus. In 653, la ordinul noului imparat Constans II, sustinator al monotelismului, Sfantul Maxim a fost arestat si trimis in exil in Tracia. Papa Martin I a fost arestat si el fara a fi judecat, dar a murit in drumul spre Constantinopol. Dupa cativa ani de exil, Maxim a fost readus la Constantinopol si intemnitat acolo.

In urma ultimului proces la care a fost supus Sfantul Maxim in Constantinopol, in mai-iunie 662, in care judecatori au fost patriarhii Petru al Constantinopolului, Macedonie al Antiohiei si Teodor al Alexandriei, este condamnat la mutilare, taindu-i-se mana dreapta si smulgandu-i-se limba, dupa ce refuza cu desavarsire compromisurile si comuniunea cu cei pe care ii acuza de erezie. In urma acestora primeste si exilul pentru restul vietii, impreuna cu doi dintre ucenicii sai, in regiunea

Lazica si este inchis in fortareata Schemarum, situate in vestul Georgiei de astazi. Sfantul Maxim a trecut la cele vesnice in acest loc pe 13 august 662. S-a stabilit insa ca data de praznuire a sa 21 ianuarie, intrucat ziua de 13 august corespunde odovaniai praznicului Schimbării la Fata.

II. Mormantul Sfantului Maxim Marturisitorul

O veche traditie georgiana afirma ca mormantul Sfantului Maxim s-a pastrat pana astazi, sub altarul unei mici biserici cu hramul Sfantului Maxim Marturisitorul, situata din Tsageri, Georgia. Manastirea Sfantul Maxim Marturisitorul a fost ridicata pe locul unui vechi locas de cult inchinat Sfantului Arsenie, in care ar fi fost mutate moastele Sfantului Maxim, dupa moartea sa. In perioada comunista, mormantul Sfantului Maxim a fost abandonat, iar manastirea distrusa aproape in intregime. Cu toate acestea, amintirea sa a ramas extrem de vie in Georgia.

Acest fapt l-a motivat pe episcopul locului, Stefan Kalaijshvili, ca in anul 2010 sa initieze o serie de cercetari arheologice in vechea bisericuta. Seful echipei de cercetatori a fost arheologul Revaz Christiani, profesor la universitatea din Tbilissi. Sapaturile au scos la iveala osemintele a trei persoane, la un prim nivel, iar la un nivel inferior, osemintele unei alte persoane.

Unul dintre schelete le-a atras atentia in mod special pentru faptul ca ii lipseste mana dreapta, iar in zona gatului se pare ca a avut o afectiune foarte grava, care foarte posibil i-a cauzat si moartea si care ar fi putut aparea dupa smulgerea limbii, practica de mutilare destul de raspandita in Bizant.

Mai mult, antropologii au stabilit ca acest schelet apartine unui batran care a decedat la 83 de ani.

Concluziile cercetarilor de antropologie efectuate atat in Georgia, cat si in centre universitare din Franta, Rusia si Grecia, probeaza ipoteza potrivit careia la primul nivel s-ar afla moastele Sfantului Maxim Marturisorul si ale ucenicilor sai (Anastasia Monahul si Anastasia Apocrisiarhul), iar la un nivel inferior, moastele Sfantului Arsenie (intemeietorul actualei Manastiri a Sfantului Maxim Marturisorul).

Aceasta ipoteza nu ar putea fi imposibila, deoarece ideea aducerii moastelor Sfantului Maxim la Constantinopol (fapt pomenit in sinaxare la 13 august), nu se gaseste decat in sursele liturgice, aghiografiile nementionand nimic in acest sens, iar ziua de 13 august e sigura ca data a mortii Sfantului Maxim.

Astfel, descoperirile recente din Georgia nu contrazic, ci, dimpotriva, completeaza imaginea pe care o avem astazi despre ultimele zile ale Sfantului Maxim Marturisorul.

Singurele moaste apartinand Sfantului Maxim Marturisorul, cunoscute pana in prezent, constau in mana sa dreapta, taiata in cadrul celui de-al doilea proces al sau (662), care a fost recuperata de ucenicii sai, si pastrata de-a lungul secolelor in Manastirea Sfantul Pavel din Muntele Athos.

In prezent, in cadrul Manastirii Sfantul Maxim Marturisorul din Tsageri, cu binecuvantarea Preasfintitului Stefan Kalajashvili al Eparhiei de Lentekhi si Tsageri, se desfasoara lucrari de reconstructie si restaurare. Ierarhul are in proiect si

construirea unei catedrale cu hramul Sfantului Maxim, in aceeași manastire, într-o frumoasă arhitectura georgiana.

